

Szerdán.

Február 10én.

Politikai, tudományos, művészeti folyóirat ismeretető gazdasági társalappal és havi literatúrájával minden héten kétszer két két íven jelen meg.

VILÁG

Világ és Ismeretűre előfizethető helyben Hatvani utcában a fekete elefántú, 21k emeletben félre 4rf. Postán 4 fr. 48 kr., egy s hirdetés 3 kr. pengő.

VAJDA P. Szerkesztő társ.

Szerkesztő tulajdonos. BORSOS M.

Belföld.

Kinevezések. Ő cs. apost. kir. fősége Stály Ignác es. kir. tanácsost magyarország főorvosává, — Ambrózy Lajos bárót, Temes megye volt helyettes alispányát, kamarai tanácsos ezimmel temesi kir. kam. igazgatóvá, — Derra Anasztázt pedig kir. udvarnokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Hazai tájképek. „Most csak érdemes lesz atiládat fölteni“ gondolám magamban — „mert nagy kérdés forog föl, — melyet közelről kell hallanod.“ Az atila föl lett öltve s én a megyei gyűlésbe indulék. „Mi forgand ott a szőnyegen?“ vala a kérdés. „Áldás.“ — „Isten fölhozza napját jóknak és gonoszoknak, és ad esőt jóknak és gonoszoknak.“ Nem látszám kételkedni, hogyan dülend el a tárgy. De eszme villant meg fejemben, mellynek a történetek ezer éveit szolgálják alapul s mellyet úgy mint én gondolok magamnak, senki nem magyaréza ki. Ezen eszme a szellem fősőbbsege. Moseh sejdítheté ezt, de eléggé, mennyire én őt ösmerem, nem méltánylá. Keresztény tanunk ezen alapodik. A kereszténység szellemi egyesület, főnöke szellem, melly nem halt meg a sírban, de él minden fejben melly gondolkozik, — és halhatatlan, el nem tűnő, míg eszme él, mert Isten kijelentése, és isten az igazság. — E szerény társulat a lélek emancipatóját tevő földadásul és száz ezreit látá elvérzeni a nagy tusában. Mint méltó vala, megkapá végre a diadalt. Ur lön a szellem az anyag fölött; a vélemény, a meggyőződés szétrombolá a szokások rablánczeit, s habár a caesarok s azoknak száz alaku szolgálai parancsoltak is a kezekkel, a meggyőződés ura a mester maradt. Erőszak tartá bilincsekben a világot; Róma vaspáczával uralkodott; a bárbarok rontottak és dultak mindent. A kereszténység az ellenhona látatlanul álla velőkívítában, — és mindenütt kezdé győzni. Egyenlőséget monda ki isten előtt; jogokat ada a nőnek, mert tudá hogy a gyermekek számára anya szükséges; s testvéri szeretet szónokla, hogy a bíbor el ne nyomja a gyapju szövetet, mellyen belül a máséhoz hasonló test van. S midőn a szellemhon erőre kapott, közbe veté magát a kényurak és rabszolgák közé, szeretetet szónokla s hol szeretete elegendő nem volt, mérlegre tevő szellemi erejét a kényur anyagi erejével. S mint méltó vala, ujalag győze. A mi emberséget a középkorban láttok, annak nagy része a keresztény szellemhon ezen emereit illeti. — S a papok, biztosítani akarva a szeretet ezen országát, az anyagi országok földe kezdék emelni magokat, és kivíták, hogy a szellem első, s inkább ez rendelkezik az anyagokkal, mint azok ő fölötté. Kinek is van ellenvetni valója, hogy a szellemet kell korlátozni s ki mondja hogy a szellem korlátozható? Dologra kinszerithetsz kezeket, lételet félbe szakaszthatod a testnek: de a gondolatot egy századrész vonalnyira ki nem szoríthatod esapásából s a meggyőződést halállal el nem ölheted. A szellem és munkássága fölül van az emberi törvényeknek; urnak csak istent s annak helyettesét a földön ismerő. — És az áldás?... Tudnék felelni, urak, és vélem mind egyet értenétek velem; de a terem ajtajában vagyunk: lépjünk be.

Rég nem láttam illy pompás gyülekezetet. Kivánnám, hogy lelkem nyelvemen lebeghetne, és mind elmondaná, mi kebelemet feszíti, s mi agyamban képpé alakul. De talán igenis sokat mondanék és ti félre fordulnátok, mint példa van, hol szellemem legbensejét tárám ki, s egyikét barát olvasá csak az iratot rajta egy mint kelle. — Ugy adom elő a dolgot, mint ma szokás; nem ereszkedve a mélyre s apró mázollattal segítve a bensőség hiányán. — Népes a gyűlés. Legkülönbözőbb alaku embereket látok, kik mind kíváncsiak a dolog menetére. Hölgyek bájszemei is villognak alá, mintegy tüzelve a szólándó férfiakat. Fölolvastatik a nagyméltóságú kir. Helytartótanács kegyes intéző levele, mellyben rendeltetik, hogy az ország primása, a kalocsai érsek és a váczy és fehérvári püspökök által legfősőbb helyre tett azon folyamodás következtében, mellynél fogva ezen vármegyének a vegyes házasságokat megáldani vonakodó lelkészek ellen 1647dik évi 14dik t. ezikk értelmében hozott határozata elenyésztetésiért esedeznek, a dolognak ő fősége kegyelmes parancsolatjához képesti épségben tartása mellett az érdemre nézve körülményes tudósítás tétessék. Erre fölkel N. N., köntöse illyen, kardja olyan, mozdulata, hangja illyenek, — az intéző levél ellen beszél s különösen három pontot ajánl a rendek figyelmébe. — Ez, uraim, nem volna az én előadásom; látja isten, hogy tüzem miatt fázom, de nem segíhetek rajta. Éljenek dördölnek és a szónok leül. Utána fölkel egy szinte derék férfiú, kinek becsületében nem kétkedék senki; kedélyében sokan mulattak, és szavai erejét most és máskor is érezték. Sokszoros taps közt szónokla s a mellett vala, hogy az egyház áldást adni késztessek. Ismét jött egy férfiú, ki erős hangjával rezegtetve tölté be a terem (míg mi már jólag izzadánk), az előbbieket mellett nyilatkozék s a dolgot némi eszmékkal bővíté. Ismét tapsok, és ő is leült. Jött egy ur is,

ki anecdotákat kezdé az α -nál s leancedotáza az ω megáig, és tetszett és megtapsoltatott. Ha lelkem volna hozzá, mind ez urakat tetőtől talpig kellene lefestenem, hanem nem tagadhatom meg szívem valóját, unom a hasztalanságokat s elmondom, hogy egy két szónok beszéle csak az első ellen s legvégre határozattá lön: A folyamodó főpapok kérelemlevele a megyével közöltetni kéretik, s ha az egyházi rend a vegyes házasságok megáldásával s az egyházi szertartásoknak 50 évig folyvást gyakorlott alkalmazásával a törvények iránti engedelmisségre visszatérnd a megsemmisítetni szorgalmazott határozatot törvényszerűen csak ekkép, enyészethetvén el; illy értelemben a dolog a megye részéről is épségben fog tartatni. Föltévén pedig a rendek, hogy a mult országgyűlési vallásbeli határozatok, ha törvényté lesznek, elejét veszik e bajoknak; jobbágyi alázattal megkérendőnek vélek ő királyi főségét, kegyeskedjék e bajok gyökeres orvoslása végett még ez évben Pestre rendkívüli országgyűlést kiírni. E határozat a többi megyékkel is közöltetni rendeltetik. — Szó vala a gyűlés folytában a posták gyorsabbításáról, Pest megye egyezkedéséről Pest városával a vonatok tárgyában, Keskenmet különböző népességi adatairól (összeírásáról), mellyek röviden intéztettek el.

Világunk 7dik számában elég röviden szólánk egy református főiskoláról s Pestet tűzők ki legjobb helyül számára. Most azon ötletünk van, nem lehetne-e azt kérdezni: vitában lévén, mi történjék a pápai collegiummal, maradjon-e? Fehérvárra, Komáromba bujdossék-e? nem lenne-e célszerű, ha már vándorolnia kell, Pestre utaznia? — Az ügybeli választmány véleménye szerint 250,000 pengő frt szükséges a főiskolának alapul. Adja isten, hogy elég legyen, de adja isten, hogy ötannyi is gyűljön be. Pesten két dolog van, a drága tárgyak fölött is drága: a telek és az építés. Ha a főiskola ingyen telekre tudna szert tenni, jó helyen, mert rossz félreeső helyre a muzsák templomát eldugni nem szabad, igen igen sokat nyerne s akkor hinném, hogy e pénz elég, de ha telket és építési anyagokat kész pénzen vesz, e tőkének jórésze magába az épületbe menend, mert kamatján (15,000frt) nem a legnagyobb fekvésű telket kapjuk. De majd kifejlík a dolog; addigis részvételt az ügyben. Két millió reformatus és még annyi iskolabarát végtelen sokat tehet minden maga megerőltetése nélkül: de itt áldozatul is van azonnal példa, mert Péczetely prof. ur ezer pengő forinttal kezdé meg az alapítást, s hihetőleg nem marad fölülmulatlanul.

A vegyes házasságok kérdése járványkint mutatkozik hazánk minden részében. A megyék nagyobb része Pesttel tart. Legujabban Veszprém hozá határozatot, hogy ámbár kebelében panaszra alkalom még nem adaték, mindazáltal a rendek kijelentendőnek vélik: hogy a panaszos eljárást törvénysértésnek tartván, előforduló esetben a törvényszerűt fognak cselekedni, ő főségéhez pedig fölírást intézendenek, hogy a bajokon segíteni méltóztatassék. Békes megyében a télhó 18kán kezdett gyűlésben nyolcz tag a papok mellett nyilatkozott, húsz tag ellenek. De Szepes vgye véleménye az, hogy az áldás megtagadásában sérelem nincs, sőt e megye a papi jogok védelmére hevülve föl, az értelemben határoza fölírást ő főségéhez. Zólyom vgye az újonczozás tárgyában jelesen intézkedék: a helyettesítést egyesek és községek számára elfogadá; minden családra egy újonczot irabbe s ez a legalkalmasabbik; kinek öcsei 18 éven alul vannak, egyetlen fiúnak tekintetik, a házasság és gyermekek egyének nem huzandanak. Marmaros vgye elhatározá hogy a vele németül levelező galicziai kerületeknek magyar leveleket küldend.

⊖ Eger. Megyénk két főpártot tart kebelében; mindeniknek kakas jelképe; egyik fehér, másik fekete kakas. — Tudjuk, hogy két kakas egy szemétdombon nem fér meg, s hogy örökös czivódás mindennapi mulatsága. Megyénk e sors részese. E kakasszellem annyira belénk van rozsdásodva, hogy utálat nélkül alig tekinthetünk egymásra, ha az nem hason kakas, és viszont. E kakasszellem intézi tetteinket, ez scálája gondolkodás módunknak, ez mintegy hályogba burkolva tartja a józan eszt, hogy ahoz a világozóságnak legkisebb szikrája se férjen. Ha kakas elveket keresne valaki nálunk, azzal nem szolgálhat-

nánk, ha csak a dacz és ingerültségeivel nem; mert ha tetteinkből lehet itélni (pedig úgy hiszem ezek eléggé tanúsítják elveinket) azokból ugyan egyebet ki nem betűzhetne. — Megyei gyűléseinken is fő helyet vittki magának a kakaslény, elannyira, hogy, ki tudja, minő kaktas a felállott vitakozni akaró szónok, már előre megmondhatja, mint fogja a tárgyat bonczolni, és felette sokszor még nemis bonczolni! mert itt nem annyira a dolog világos színbe állítása, mint csak pusztá czáf-okok kifürkészése azon főczél mire sokszor a drága időt vesztegetjük, s innét az, hogy néha olly nézeteket kell hallanunk, miket örömeztőbb tudunk volna soha ki nem mondatvának. Egy pár példa ezt fölvilágosítja; ugyanis: egy megyei gyűlésünkön egy elfogatott névtelen kérével, mi felsőbb helyekre vala intézendő, olvastaték föl, melly egy földesuraságok elleni vádot tartalmazta. Alapos volt-e e piszkos vád vagy nem, nem czélunk fejtegetni, de nemis tartozik ide. A többek közt egy szónok ur fölkelvén, annak szerkesztője ellen (kit bizonyos ügyvédnek lenni állítottak) egy kárhóztató beszédet tartva, mit így fejezte be: „pedig azon ur, ki e kéré levelet fölvevé, még azon tudományát is, mivel ezt írni képes vala, a földesuraság kegyességének köszönheti, s így csupa háládatosságul is hallgatnia kellett volna.“ Itt nagy taps üdvözlé a szónokot. S valóban, négy szem közt adva az intést vagy tanácsot, politice tán okosnak mondhatnók, de közhelyen a megye teremében kikiáltva, nem lehet azt egyébként, mint veszedelmes elvnek tartanunk; mert azért hogy valaki jóltett velünk: lelünkön való uralkodásra azért legkisebb igényei sem lehetnek. Nem lehet piszkosabb s szolgáibb ember, mint ki meggyőződését mások önkényének föladozni nem borzad. Midő az igazság kimondására kerül a dolog, akkor felednünk kell jótétet, felednünk viszonyt. S igen sajnálni lehetne ha tán az említett szónok ur is valami illyes érdekből állá elő a nevezett tárgyban illyes nézeteivel, mert bátran lehet állítani, hogy ő egy legjobb szónokaink közül. — Egy másik gyűlésen Eger város ügye jöven szönyegre, az érdekeltek, mint illyenek, nem szólhatván dologhoz itéletileg, az elnök így mondá ki itéletét: „a disinteressatusok szavaibul ez itéletem stb.“ — Erre az imént említett szónok ur ismét fölkel, — de már másnap — s azon elvet sürgeti (s utána még többen is) állítani, „van-e az elnöknek joga a votumokat classificálni vagy nincs.“ — S ihol ni! most akarni elvet állítani, midő már századok óta áll az elnöki szék. — Elvet, principiumot, in principio alienius rei kell állítani, különben mire tanaszjuk azt? — Apáink, midő az elnöki szék alapíták, bizonyosan meghatározták azon kört is, meddig terjedhetnek az elnöki jogok s azt bizonyos elvekből indulva tevék; ennél fogva most elvekről álmodni fölösleges, mert a félrehághatások, önkény gyakorolhatások nem kerülék ki apáink figyelmét. Ha most sérelem van, nem az elv hiányából ered, hanem kész szabályok áthágásából, tehát azt kelle vala orvosolni és nem új elvet állítani. A bünös nem érdemel szintugy classificatiot, legyen az elnök vagy a legutolsó irnok, egyformán bünhődjék. —

A szólásszabadságot is szeretjük rebesgetni, de azért ha nem kedvünkre beszél valaki, tüstént lelármázzuk, hogy többé szóhoz nem jöhet. Bezzeg van illyenkor divatja a szólás szabadságnak, mert illyenkor többnyire azok beszélnek, kik különben négy ember előtt is alig mernék fölnyitni szájukat. — Nagyon ohajtó, hogy minél hamarabb diszesítse teremünket a falakat körül övedző (magyarul mondva) galléria, hogy ezt ismét a hölgyek szép koszorúja diszesithesse, kik most csak a kulcsukakon kénytelenek a megye rendének a haza mellett tett fáradozásait kukucsalni s megfosztatvák azon édes jutalom osztásából, mi az emberiség barátjának illy közhelyeken más megyékben, — hol ez létez — egy lélekűs pillantásban öszpontosul, s mi egy józan kebelnek mindenkor gazdag jutalma is. — Hölgyeink jelenléte még azt is sikeritené, hogy némelyeknek darabossága általa kissé gyalulódniék, másoknak heve mérsékeltenék. — A mostani farsangon ugynevezett kakasbálok is adatnak a kakasok némely nagyobbjainál, mik által az „egyesülj“ s „idegenkedj“ határába vezet. — Ha azon sok szép pénz mit e bálok elnyelnek, ha azon sok szép, mit már a tisztujításokra, követválasztásokra elfecséreltünk, egy üdvös czélra fordított volna, ugy már olly hatalmas, köhíddal ellátott költöltésünk volna Füred és Poroszló közt, mihez képest Appius útja csak gyalog ösvény volt, s nem fognának be huszanként a fuvaros kocsik, ha a feneketlen sár egy éjjeli fagy által csonttá mered, mint most legközelebb tanúi valánk, hanem játszva gördülne rajta kocsink; de isten ments meg! az a paraszt kötelessége s nem uré, és szentebb czél az, ha a parasztnemest leetjük, itatjuk s tőle a szabad nemesi jogot zálogban zsoldba béreljük ki. — Ugyan mikor fogunk pirulni illy tatár elveinken, mikbe most ugy bevagyunk akadva, mint kis csirke a lábára nyügzött csepűbe. — Szegény ember az, pedig lelki

szegény!!, ki korteskedik, — ki korteskedésre szorul. A valódi érdem nem sovároog illy pártolás után — elég az maga magának — szegény elvonultságában találja a jutalmát nem a czifra hajdukali csillogásban, pedig mondhatjuk, kevés kivétellel csak a czifra hajdu ösztönöz bennünket a hazának szolgálni!

Gladiátoraink olyanok vannak, kik a hajdani Rómának nem váltak volna kisebbségére, de kár hogy a mi szelid (?) XIX-ik századunkban becsök annyira alászált, hogy az új romai siculariusokkal egy rangba tétetendők. Ok azt tartják: „fiamam extendero factis, hoc virtutis opus!“ — De Herostratus hajdan szinte ezt tartá szeméi előtt, midőn üszkével a világot egy esudájatul megföszta!

E levélre azt kell megjegyeznünk hogy febr. elsejéről Heves megye más helységéből is vettünk levelet, melly szinte kellemetlen dolgok fejtegetésével, kicsapongások rajzolatával foglalatoskodik: kívánók hogy hamar hallanók czáfolataikat, szóval, ha nem igazak a vádak; tettel, ha igazak. Uraim, az istenért, kinevessenek-e hogy büszkéek valánk a 19dik századra?!

Abaújbul, január közepén. (Elkészt) Kassán f. hó 10kén az itteni jótékony nőegyesület által a helyben állapítandó kisedevő intézet számára a társalkodási egyesület díszes teremében fényes tánczvigalom adatott 40 p. kr. belépti díj mellett, mellyhez egy a nyereseményekre játszó sors vala kapcsolva. Mintegy 450 fizető személy vett részt a nemes czéla adatott tánczvigalomban, a 4000 sorsbul pedig (egy sors 10 kr. p. p.) csak valami 500 nem kelt el, a nyeresemények száma a 108-at felülhaladt. A t. egyesület teremét a jótékony intézet javára, mint mindig, ugy mostis átengedte, és az egész tánczvigalom mindenben kielégített, csupán azt sajnáljuk, hogy minden e részbeni hirdetések a nőegyesület titoknoká által egyedül németül adattak ki. — A nőegyesület fáradhatatlan elnöknőjének távolléte miatt nemes Janicsád Emilia, gróf Csáky Rudolf neje elnökösködött. A zenekar Friedel ügyes karnagy vezérlete alatt állott. — Számos kassai polgárok igen nyughatatlankodnak a zsidók miatt, hogy t. i. őket a városkapitánya tanácsi határozat következtében a városbul ki nem igazította, csoportokként jöttek a városkapitányához, tőle a bíróhoz mentek, neki komoly ellenvetéseket tevék, hogy a tanácsi határozatok nem foganasítottak; — az egész városban nagy zürzavar van, mindenütt erről vitakoznak, s ha a polgárok indulatoskodni meg nem szünek, félni is méltán lehet, hogy még e tárgyban kir. biztosság jövend, s így az olly kívánatos kedélyeket csillapítandó tisztújítószerk tartása fölfüggesztetik. Azonban f. hó 12kén tartatott ülésben egy igen erős határozat hozatott, mellyben meghagyatik a kapitányi hivatalnak, hogy mind azon zsidókat, kiknek folyamodásai ezen város tanácsa által felsőbb helyre föl nem terjesztettek, és kik a városba minden bejelentés nélkül behordozkodtak, erőhatalommal is a városbul igazítsa ki, továbbá az is meghagyatott a kapitányi hivatalnak, hogy a nyughatatlan polgárokat maga eleibe idézvék, mint esendhábortatókat keményen dorgálja meg és ha magokat ezen és ehez hasonló törvénytelen kihágásoktól meg nem tartóztatják, mint belső esendet háborgatók tekintetű, és mint olyanok fenytetni is fognak. S ime ezen határozattal, mint tapasztaljuk, a polgárok átlátván, hogy a világos törvénynek ellenszegülni nem tanácsos, lecsendesültek, és már csak a korcsmákban, ott is suttogva, beszélnek az előttök annyira gyűlöletes zsidókrul.

Palota télhó 23kán. Farsangunkat f. hó 10kén egy közrendűek számára hirdett tánczmulatság nyitotta meg, mellyben a főbkek közül is szép számmal jelenvén meg, a mulatságra szánt idő örömeit éjfélig nyájas társalgás között élvezék, de eltávoztukkal ezeknek a kedélyek változtak, s egy bachans pohosnak tetszett egy más szikár embertársát keményen megbotozni; — oknélkül-e, vagy ennek könnyűségét irigyelve, még nem tudjuk, mert amaz dús, emez szegény. — 17én ismét hasonnevű tánczvigalom volt, s üdvös előérzet (!) nem esalatkoztam reményemben melly szerint a veszekedés elvetett magva termékeny földre talált, s a haszonbérő bökezűségét méltánylólóg tanúsító, izletesen újra csinított táncztereme ismét új betyárkodásnak — igazabban — csatának volt szintere. Két ferde nevelésű mészáros suhancz ugyan is, kik e városkának régi terhei, szeszskabította fővel felzudulván, a esendet megzavarták, s a kéjben ringó sziveket rémületre ragadák; s mintha voltak volna akolban, pajzán szidalmak közt tekintet nélkül tusázni kezdenék, s ki menekülni nem futott, egy a jóért vitára kelt fiú fekete foltjait hordozza ez emlékezetes vialomnak. El minden keresztül utazóztul, szinte mint benne társalkodótul kedvelt város most másodsor rovatic meg illy kedvetlen oldalrul, de épen az irántai tiszteletből, s jölelkü lakosai vigasztalásául tartám szükségesnek az olvasó világ méltó vádja alá eső jelen eseményeket közhírré tenni, melyeknek személyei idegen vidék terméki s koránsem e város nevendéki. Nem lesz tehát ok pirulni, ha valaki kérdezendü tőlem:

„miért nem lottunk van nép előtt ő adóbeli tar takkal egy ni; melly a pandur — ezifra neve a szomorko káromlások vitelével fe közt a nya egy évig k te ma teme kocsiján vi hozák. Idő

Portu tatott, hibe dandja, mi kinthetui.

Span teket tesz k sítettnek, öszszítettik,

Nagy meg fölség és Uraim. gos gondol ok komolya volt sokáig talános eső még folyton tem az osztrák; obajvtoman portu hogy kijele sek teljes s belemet, he be tűztek, e az osztrák közre munk szükségese na partjához valóimon el tetett méltak is kü. Ezek utóbb említett kor tül vezérelt marábbi kie zett a Port 1835ben te De mind a k szebb uton kal egyesse mi parancs alsó házb terjesztésé vetelésének tetni önöke doskodás. rendszabály igazság gy fontossága igényli. A tak fölhatal győződve m tandják, m bizalommal temhez. Bi hazafiságá veslést, he hogy így a bágymim Fran nix egy az Britannia á Watt által ván hagyini követelnek.

„miért nem tanult meg már Palota okulni?“ — Ma egy parasztnő halottunk van, ki nevezetes áldozatja az executionnak, ezen pór-nép előtt ördögő trejtő szónak. E szegény nő még a múlt évben adóbeli tartozását megfizetni képes nem lévén, a többi elmaradtakkal együtt kényszerítő hatalom útján szorítottatott azt teljesíteni; melly alkalommal, vagy inkább alkalmatlansággal a kiküldött pandur — melly osztálya a nemzetnek minden „foglyár“ „örlegény“ czifra nevek öröklése daczára is vad marad — durva rivalással a szomorkodó nőre botját emeli, s torz bajusza alól dörgő tarka káromlások özönében megkötözéssel, majd kevés ágyneműje elvitelével fenyegetvén, a szegény nő padlásra fut, hol ijedelmei közt a nyavalya úti föl, mellynek iszonyatos, véletlen rohama egy évig kinzák s most vetének véget nyomoru életének. Szinte ma temették el egy pór, ki Fejérvárral egyedül indult el kocsiján vidorán s egészségesen, házába azonban lovai holttan hozák. Időnk vihar és fergeteg közt dühöng.

Külföld.

Portugalia. A Duero szerződés a követkamarában elfogadott, hihető hogy a karok vagy inkább a senatus is elfogadandja, minek következtében a Duero kérdést bevezették tekinthetni.

Spanyolhon. A madridi hiv. újság követk. kir. rendeleteket tesz közzé: 1) az ország-adósság hátralévő kamatai tőkésítettnek, 2) a világi papság vagyona az ország uradalmával össztiteltik, az ár egyrészt pedig országpapirokban tehetni le.

Nagybritannia. Téli 26kán következő beszéddel nyitá meg főlsége a királyné az ideai parlamentüléseket: „Lordok és Uraim! megnyugtatásomra szolgál a külhatalmaktul barátságos gondolkodás módjoknak azon biztosítását venni, miszerint ők komolyan kívánják a békét föntartani. A keleti ügyek állása volt sokáig oka a nyugtalanoknak, és veszélyeztetője az általános esőndnek. Azon czélbul, hogy a dolgok amaz állását még folytonosan föntartó okok elháríttassanak, egyességre léptem az osztrák és orosz császárral, a porosz király- és zultánal; ohajtván már valahára az europai békét biztosítani, az ottoman porta épességét s kiegészítését eszközölni. Örülök rajta hogy kijelenthetem önöknek mikép ama czélbul tett rendelkezések teljes sikerrel koronáztatvák; és azon bizalom táplálja kebelemet, hogy a czél, mellyet a szerződött hatalmak szemök elibe tűztek, el van érve. Ez egyezkedések folytában tengeri erőm az osztrák császáréval, és a zultán mindkét rendbeli erejével közre munkált, és mindenkor behizonyítá vitézségét. Miután szükségesnek találám tengeri- és száraz földi erőt küldeni China partjához, azon ocsmányosság visszatörlesztésére, mit néhány alattvalóim elkövettek, egyszersmind ügyvivőim egyikével éreztetett méltatlanságok megboszulására; ugyanakkor fölhatalmazottakat is küldék ezen ügyben a chinai kormánnyal egyezkedni. — Ezek utóbbi tudósításai szerint, alkudozásban vannak már az említett kormánnyal, és nyugott leendek ha igazság szeretetétül vezéreltetve az ügynek barátságos uton történendő minél hamarábbi kiegyenlítését eszközölni. Komoly viszálykodás keletkezett a Portugál és Spanyolhon közt, az ezen hatalmak által 1835ben tett szerződés miatt a duero hajózás szabályozása fölött. De mind a két fél közbenjárásomat igényelvén, reményem a legszébb uton kibékíthetni őket. Az argentini s haiti köztársaságokkal egyességre léptem a rabszolgakereskedés elnyomása végett, mi parancsom szerint önöknek elő fog terjesztetni. Uraim az alsóházbul! Parancsolám miként önöknek az évi költségvetés terjesztésük eliből. Bár mennyire érzem a takarékosági elv követelésének fontosságát, kötelességemül tartom mégis figyelmeztetni önöket miként az a statusszolgálat szükségét érdeklő gondoskodás. Lordaim és Uraim! minden haladék nélkül olly rendszabályok fognak önök elibe terjesztetni, mellyeknek az igazság gyorsabb és czélszerűbb kiszolgáltatása tárgya. El tárgy fontossága önök komoly és elfogulatlan tanácskozását méltán igényli. A szegényeket érdeklő törvények javításával megbízottak fölhatalmazása a jelen év végével megszűnendik. Megvagyok győződve mikép önök figyelmöket azon rendelkezésekre fordítandják, mellyek a népességet olly közelről érdeklik. Én egész bizalommal fordulok mindenkor tanácsért és segítségért parlamentemhez. Bizalmamat ennek bölcsességébe, igazság szeretetébe és hazafiságába helyezem, és buzgó imával kérem az isteni gondviselést, hogy tanácskozásait erkölcsiség és igazság bélyegezze, hogy így a korszellemmel egyező törvények hozatala által jobbagyaim minden osztályának jóléte s boldogsága előmozdítassék.“

Franszhon. Néhány hó előtt egy francia gőzös Phoenix egy az angol gőzhajózáti társaság birtokában lévő gőzös, Britannia által lejáratték. Az elveszett, ez megsérült s a James Watt által pótolatték. Ezen hajó télhó 19. este Havret elakarván hagyni, nem kapá ki papirjait, mert Phoenixért 700,000 fr. követelnek. Perre kelt a dolog, mellynek kimenetelét nehezen

várják. Páris megerősítéséről folyvást vitatkoznak. A sok beszédnek mindegyre az a veleje, hogy inkább a párisiak féken tartására szolgálandnak a magán-várak, mint külső ellenség visszajeszítésére. — Garnier Pagés Páris megerősítése ellen beszélt, megmutatva hogy ezen dolog veszélyesebb a városnak mint a külföldnek. Páris a bombázás előtt összehorvadna. A költség kamatjaibul a 25 évig szolgáltaknak évdíjt lehetne adni s ezek több szolgálatot tennének, mint a falak, — Schneider várjavaslata csak abban különbözik a nyolcz év előtt elvetettül, hogy a várak jóval távolabb esnek Páristul. A Gazetben levelek közöltettek Lajos Fülöptül Talleyrandhoz, mellyekben F. Lajos a város megerősítését véli czélszerűnek a Párisiak fékezésére. Ezen levelekben semmi javítást nem vehetni észre. — Antwerpen 6000 meternyirül rutul meglődözötték; Páris várai 5000-re leszenek a várostul, tehát bombák uralkodandanak Páris fölött és Calais-tul Marseilleig. Nem a szövetségesek gyalázzák meg Franszhont, hanem francia paraziták és ál-liberal-ok huznak lánczot orrába. (Sun). Bugeaud kormányzó th. 28kán utazott el Algírba.

Schweizban meglehetősen tudva van a benyomás, melylyet a kolostorok eltörlése okozta. Még a protestans kantonok sem hagyják helyben, de nem nyilatkoznak. Aargauban azt erősítik, lehetetlen vala másképp cselekedni.

Némethon. Nürnberg és Leipezig között vasutat akarnak fölláttani. El vasut Bajorhonban Erlangen, Bamberg és Hof, Szászthonban Plauen s Altenburg városokat érendi meg. — Leipezigben 1840ben volt 120 sajtó, 10 gyors sajtó, 614 szedő s nyomó. — Stuttgartban 121 sajtó van, 30 gyors sajtó (7 ketős gyors sajtó) s 605 szedő. Ide számítható Cotta intézete Augsburg és Münchenben. Kömetsző intézet Lipésében 10 van, Stuttgartban 22 és 46 sajtó. Stuttgartban igen sok munka van szörnyű kiadással.

Regensburg vidékén a Duna annyira eláradt, hogy szinte más medret akar magának választani. Az alsó Rajnánál s Westphaliában 91,536 porosz katona van, rendelkezésre készen.

Berlinben a tanulók nagy szánkázást tartottak, melly az egész várost megnevetetté. A számok többnyire gúnyalakokkal voltak telve; mindenféle bohóságok tétettek neveltségessé; nem volt kimélve a társaság semmi rende, sőt még a négyes szövetség sem. Minden a legesendesebb hahotával folyt le; Berlin polgárai, katonái, diplomatái jól mulattak s ma mindenki mosolyog az eseten s gondolja: Boldog a ki nevet és nevetet, — jó vért csinál a nevetés.

Törökthon. Alexandriából télhó 12rül következő tudósítások érkeztek Konstantinápolyba télhó 20kán: „Napier Comodore folyó hó Skán érkezék ide (Alexandriába) Marmarizzából; két iratot hozott magával, Mehemed Ali fölszóllították az ottoman flották visszaadására, és Ibrahim basa visszahívására, — Mehemed Ali tüstént teljesíté a parancsot; megtevé a szükséges rendelést a török hajóhadak fölkészítésére, — s egyszersmind Ibrahimnak is megküldé az őtet egyiptusba visszatérésre intő parancsot. Télhó 10kén érkeztek ide a török biztosak, kik átadák Mehemed Alinak a nagyvezér azon iratát, melly az ő meghódolását tárgyazza. Mehemed Ali készen nyilatkozék mindenre, mit a nagyvezér tőle a sultán nevében követelt. — Télhó 11kén át is adattak a flották Yover basának. Mazlum bei kívánatára azon 10,000 főnyi újczet is átbocsátá Mehemed Ali, kik Mekában és Medinában a szent városok őtalmzására voltak rendelve.“ — Télhó 13kán „Gorgon“ angol gőzősen következő tudósítások érkeztek Marmarizzába a Szyriai dolgok állásáról, — mielőtt Mehemed Alinak föltétlen meghódolása tudva lett volna. „Télelő utolsó napjaiban a fölkeltek nagyobb részint Beirut és Damask, Szyria lakosibul voltak fegyverkezve; ezek számát 15,000-re teszik. Télelő 27kén minden élelmi szer, mi Ibrahimnak Palestinán keresztül utjában szükséges volt, — a hegy lakóitul elzsákmányolták. Télelő 29kén számos lovas- és pattantyússág hagyta el Ibrahimot. Folyvást tart ez elpártolás az egyiptusi ezrednél, minek főoka a kemény tél. Télhó 3—4kén Ibrahim seregét némileg szerkezendő, — El-Mezeribben vesztégett. Ibrahim basa azon szándoka, miszerint Palestinán keresztül Dshenin felé menedett vissza, emir Beshirtül, hiúsítotték, ki e tájakra számos katonaságot vitt. — Télhó 5kén, el levén előtte zárva a palesztina felé vezető ut, — a pusztának vevé utját Manes Juz felé. — Hadiereje, mint hírlík, 15,000 gyalog 5000 lovas- és néhány pattantyusbul állott; sok beteg ezek közt. Éllemi szeret és takarmánya a beduinoktul ninc-enek biztosítva. Egy 300 főnyi lovastestület, mellyet Mehemed Ali a Szyriából visszatérők elfogadására küldött El-Arishbe, azon tudósítást vevén, miszerint Ibrahim föltett szándékában meggátolták, visszatérék egyiptusba. Az ottoman ezred télhó 9kén Acet, Jerusalem, Dsenim tengerszorosot, Ramlet és Jaffat foglalta el; — ez utóbbi helyen volt Zekeria basa törökezedes (seriasker) főszállása. Mihelyest az egyiptusi seregek kitisztulnak Szyriából, min

den szükséges rendelést megteendő Zekeria basa a török seregek célszerű elrendezésére. —

Keletindiai hadi erejüket 10,000. europaival akarják az angolok szaporítani. Mekkát Arabiában a törökök veszik át; Adent az angolok erősítik, noha az arabok igen bosszúsan néznek rájuk. Az angolok még azon bohóságot is követik el, hogy harminczadot állítanak föl Adenben s így a szabad közlekedést megölvén, a vén balfogásokban maradnak. A szabad vásár legelőbb megszelídítette volna az arabokat.

Smyrnai levelek szerint Mehemed Resid basa Damaszkusba ment nagyuri firmannal, a várost átveendő a zultán számára. De Ibrahim basa kardot huza s levágta őt.

Őr és értekező.

Megjelent Nagy Ignác színműtárának 17-dik füzeté; tartalma: Cillei Friderik, Szigligeti színpadrul ösmeretes jóhatású drámája 3 folvonásban.

Bloch Mórész ismeretes fölszólítása a legközelebbi tudós társasági gyűlésben fölvetett. A méltóságos elnök ur az aláírásokat 50 pengővel nyitotta meg és utána többen is alá írtak. Arra a titoknok ur kijelentette, hogy az aláírási ív továbbra is a t. társaság teremében maradand, és így a titoknok urnál mindenkor aláírhatni.

Az emberi szükségek és munkafajokról általában, s az alsóbb munkákról s első szükségekről különösen.

Az emberek igen szeretik a csillogó, fényes és nagy felé irányozni szemeket, s elfelejtkeznek a mindennapiról, a közönségesről. Csudálják például a nagy zenészt, a híres énekesnőt, a lángeszű tudóst, a szerencsés versköltőt, míg azokról szót sem tesznek kik híven művelik a földet, gabonát hoznak a piacra s hort szolgáltatnak a pénzébe. Pedig higgyétek el, hiában fénylik ott a nap, hol fekete föld nincs, mely fehér sugarait elfogadja, hiában daltól a költő s trilláz az énekesnő, ha gyomrotok éhség miatt alél, s elmegy kedvünk a tudós lángeszét bámulni, ha szobánk is hideg, meleg lábbelink sincs. Eltagadhatlan igazság, hogy a léleknek a test szolgál alapul s mielőtt a lelket akarjuk virágzásba hozni, a testi jólétet kelle megállapítanunk.

Igen kedves ünemény e szerint, mikor országos gondokat látunk a lélekre fordítani, midőn gazdagon ruházva látjuk az egyetemeket, akademiákat, muzeumokat, színházat, midőn hercezeleg fizettetnek a művészek, művésznők: de szinte elszomorodunk, midőn látjuk hogy az alap, mely amazokat tartja, kevés figyelemre méltattatik, hogy míg a hegedűs keze és az énekes nyelve szabadon mozog, addig az eke bilincseket hord, a mesterember szerszámai bal szabályzatok által eltompítják s a kereskedés rozsz utak és egyéb mik által letéjelezve van. Ezek keveset teremhetnek elő, amazok elmulhatatlanul pompát, gazdag díjt kívánnak, s minthogy követelésektől el nem állanak s el sem mozdíthatók, emezek kénytelenek, magoktól elfogva a szükségeset, tengni. A dolog pedig annál rozszabb, minthogy nem szabad egyezkedés tárgya, hanem kénytelenségé, s az orvoslás iránt szinte fejünkkel kell rázni.

Mi itt röviden az alsóbb munkák fölszabadtásának szükséges voltát akarjuk megmutatni, minden józan elmével bíró előtt világossá téve, hogy sikeretlen törekvés a szellem mezején akarni fényeskedni, míg anyagilag rozszul állunk, de ellenben az anyagi gazdaságból természetesen és önkényt fejlődik ki a szellemi gazdagság.

Valamint a ki egy embert ismer, általában az egész nemzet ismeri, mert mindnyájunk alkotása egy s a különböztetési jegyek az egész tekintetben mind csak mellékes dolgok: úgy a ki egy ember szükségét kivisgálta, általában mindenki szükségére ítélhet azokból, mert nemre nézve szükségünk mind összeegyeznek s csak fokra nézve különböznek egymástul. Így p. o. levegő, eledel, ital, ruházat és lak nélkül a király úgy szűkölködik mint a koldus, és a különbség csak az, hogy amaz válogat kényelme szerint azok jóságában, e pedig beéri azzal, mit kegyelemből kap. Ezekhez hasonlólag munka és gazdagság tekintetében egyes emberről az országbeli minden emberre józanon huzhatunk következtetést.

A természet levegőt és vizet ingyen szok osztani, de nem arra törekszik e mindenitek ezek után, hogy enni valója legyen? És ha valaki oly bohó volna, hogy e szükségről megfeledkezne, nem szólal e meg benne a természet ellenállhatlan szóval, az éhséggel, hogy elégtét ki azt? És ha dacolni mertek vele? — Kinevet és diadalmaskodik. De a mi egynél igaz, száznaknál, ezereknél és millióknál, az egész emberi fajnál igaz. A táplálék első szüksége fajunknak, a leglényegesebb, melyről megfeledkezni nem csak ostobaság volna, hanem egy általában lehetetlen, mert szünetlen emlékeztünk reá és kielégítése nélkül elveszünk.

A táplálékot a széles értelembeli mezeigazdaság szerzi meg fajunknak. A természet ön jóvótábul igen keveset ad. Hányan élnek el a vad körte és vad almából, hányan az erdők vadaiból és folyók halaiból, ha szelid barmaitok, madaraitok és gabonatermesztétek nem volna? A természet kezét fogva jár az evés szükségével. De innen nem az következik e, hogy az emberi foglalkozás az emberi faj létezésének alapját a mezeigazdaság teszi? Itt van egy mesterember, ott egy gyártó, amott egy kereskedő; itt katonák, ott

papok, amott bölesek és tudósok állanak; itt egy hegedűs, zongorász és fuvolyás működik, ott ideálokat rajzol egy festő, amott színészek és dalmokok ábrázolják az emberi életet, — kérdem, miben egyez meg e sokféle faj? Nemde abban, hogy ugyan azon egy csürből, a mezeigazda csüréből táplálkozik s mindnyájának annál több reménye van, bőven táplálkozhatni, minél telvébbek a csürök? Barátaim, a mezeigazdaság nélkül nem lehet senki el, még a legangyalibb énekesnő, még a hetedik égig emelkedett költő sem, ellenben minél virágzóbb az, annál jobb állapotban van mindenikünk.

Míg az ember éhségét elégti ki, felejtkezni látszik mindenről, de e munkát végezvén, csak hamar észreveszi, hogy a levegő hidege kellemetlenül hat bőrre s hogy az eső, hó, és zivatar elől jó volna menekednie. Innét második és harmadik szükségint a ruházat és lak áll elő. Ebből veszi eredetét a mesterség és ipar. És a ruha s lak-készítőre egyiránt rászorulnak a földmívelők, kereskedők, művészek, tudósok. A készítő osztály azonban a természetön alapszik, mert eredetileg csak amannak ága volt s annak természetményeit dolgozza föl: p. o. eleinte a kifordított juhbőr ruha volt, s a kiterített ló s ökörbőrek sátorok, lakok. Az országos jólét végett tehát második tekintettel kell a mesteremberekre s általában az iparra lenni, mint a mely a lényeges szükségek második és harmadik osztályát segíti kielégíteni.

Igy látjuk az emberi társaságot két nagy osztályra szakadni: a természetök vagy földmívelők és készítőök vagy mesteremberek-ére. Néhol az egyes ember szabadon választ e kettő között, izlése szerint vagy földet művelve, vagy mesterséget üzve, de néha a körülmények kizárólag kinszerítik őt egyik vagy másik üzésre. P. o. Magyarhonnak nagy része termékeny gabonára, borra, marha és juhra sőt arany ezüst és sóra nézve is, itt tehát a természet kijelöl, melyik osztályt kell kezelnie, — de a mesterségekre általában nem igen adhatja magát, mert a földművelés minden erejét (a kezeket és mindenféle tőkeket) annyira elfoglalja, hogy fölöslege kevés marad, emerre fordítható: gyárokat is csak gyéren állíthatunk föl, mert tőkepénz nincs rájuk, s a mi van is, igen drága, a gépelyekhez (mellyeket különben is külföldön kell vásárlanunk) nem igen értünk, s köszönbányákat, a gyárokat e táplálékát, nem igen művelünk. Ellenben a hegyes vidékek, hol víz, fa s talán kőszén is van, gyárookra alkalmasak, míg rajtuk a gabona természet kárral járna. De innen egy harmadik fő foglalatosság származik, mely a két osztály között helyre állítja a súlyegyet s a természetöknek készítményeket hoz, a mesteremberek és gyártóknak pedig természetményeket. Ezen emberi munkásság-osztályt kereskedésnek nevezik.

A kereskedés földadata tehát a természetmény és készítmények fölöslegét átszállítani oda, hol azoknak szűke vagy hiánya van. Így adunk mi gabonát, bort, marhát, gyapjút, érczeteket stb. a nyugot éjszaki országoknak, és kapunk azoktól mindenféle készítményeket, és e viszonyon bajos lesz egy hamark segíteni, míg Angliának köszöntelepei s tőkék nem fogyatkoznak, vagy nálunk kezek, tőkék és köszöntelepek elő nem varázsoltnak.

Mikor az ember táplálátáról, ruházata és lakjárul gondoskodva van, a kényelmi szükségekre jön a sor s a kényelmi szükségek között a művészetek és tudományok állanak legmagasabban. S itt van az ut kimutatva, melylyen valamely nemzet a művészetek és tudományok felé haladhat. Előbb birtokjog szükséges a nemzet minden tagjának, azután birtok, azután a tőkepénz gyanánt tekintett birtok nevelése annyira hogy a nagyobb rész nem csak szükségűl ne nyomassék hanem fölöslege is maradjon. Mikor a többségnek illy fölöslege van, elkezdődik nála a kényelmi élet, mely ismét az ipart, mesterségeket, kereskedést élteti, ezeket pedig a művészet teszi föl a koronát.

Midőn tehát azt kérdezték tőlem: miképen gondolom én virágoztatni édes magyar hazánkat, azt felelem rá: a mezeigazdaság által. Termeszünk mint gazdák évenként p. o. két annyit, mint megemésztünk, s fele jövedelmünkül már némely mesterséget teljes virágzásba hozhatunk. Most a nemzeti tőke két ágra oszlott s két oldalul neveli a gazdagságot, s ekkor már minden mesterségnek mező nyílik. A természetök és fölhasználók ösztönül szolgálnak egymásnak, a természetmények ára szűkik, a gazda gazdagodik, de egyszersmind gazdagítja a sokféle mesterembert. Itt is ott is szaporodnak a tárgyak s hol előbb semmi vagy üres csürek, semmi vagy kongó raktárak voltak, ott egy pár bölesen használt évtized alatt gabona elég, árucikk elég s a kétféle tárgyak becseléséhez pénz elég van. S midőn így állunk, könnyű a terheket viselni, gyermekink tanítóinak fizetni, könyveket, képeket vásárlani, színházba járni, nemes ezélokra adakozni. Koldusok számára pedig hasztalan az iskola, hasztalan a templom, hasztalan a színház; mert az üres gyomor nem vesz be oktatást, nem ad mit sem a vigasztalásra, és szalad a mulatságtul.

Urak, nálunk az első szükségekről kevesse van gondoskodva; millió társaink hét száma nem izlelnek marhabúsevest s kenyereket nem buzából véled süttöttek hanem azon fekete földből, mellynél szebb buzát Egyiptom alig terem. Ruhájok minő? Rongy és piszok. Költőink vetélkednek e nyomor leírásában s az véli a valót legjobban eltalálni, ki legsiralmasabb színeket tud összehordani! Urak, e népnek nem színház kell, hanem boldogítóbb rendszer, mely jobb viszonyba állítsa markát az ekével; neki iskola kell, hol munkát tanuljon, neki tanító kell, ki dolgozni oktassa. Üres légképek pedig távol maradjanak tőle. Szükségeket ne csináljatok számára, míg zsebében pénz nincs annak kielégítésére, sőt töröljétek el fölösleges vagy káros szükségét, minő a pálinka, hogy maradjon évenként valamije, mivel tőke alapját öregbitse, mint szinte kamatozandóval. Ha ezt tettétek, rendelkezhetek kényelmi s szellemi szükségéi dolgában is. Ezen várt idő pedig akkor következendik be, midőn egyik föld olyan lesz mint a másik, egyik forint olyan mint a másik, a ezékek és adómentesség pedig csak a történetírás lapjain olvashatók.

Surányi műmalmak. Minthogy a surányi műmalmak különféle hirdetésekben „Gróf Károlyi Lajos“ malmainak czimeztetnek, minek újabb törvényeink értelmében némely bal következményei lehetnének: ezennel óvásul a surányi-megyeri urodalom részéről közhírré tétetik: miképen gróf Károlyi Lajos a fenmondott malmakat Czilchert Károly és Wagner József uraknak haszonbérbe adta, s hogy az a haszonbérlek tetteiért semmiféle felelőséget vagy kezességet el nem vállalt.

A Közlemények és Literatúrai lapok teljes számú példányaira az előfizetés folyvást elfogadtatik.

4) Egy gazdatiszt. nőtelen, legjobb idejében, ki Moson és Veszprém megyékben 17 évet töltött a gazdaság mellett, magát a főméltóságú és t. cz. földesuraságoknak hivatalra alkalmazás végett ajánlja. Teljes hitelű bizonyítványokkal van ellátva. Bővebb utasítást Pesten, Serviták piacán 445. szám alatt 1ső emeletben mindjárt balra kaphatni. (1)

Nyomtatta Landerer Lajos.

PE

Szomb

Politikai, művészeti, tudományos, gazdasági, társadalmi, irodalmi, havi literatúrajáró, heten kétszer jelen meg.

VAJDA

Kin

kir. tan. a kar igazga

Haza

rul szólán

szavak ala

kényünk s

tőke hijáv

szág, erdő

fala, e sz

szám, e s

jövedelmel

hogyan pa

kotmány o

uraim! sz

inknál öss

ságra, ipa

példáit lát

nemzet ha

tizedig ne

a nemzet

mennyi es

nyában os

kint egy c

tőkénk! K

közleni s

össze a k

nének stb.

a legolesó

Krajczárt

tegetett p

elég tőke

Illye

ban. Van

tisztító int

társaság,

Ez mind ö

a javát n

földművelé

mészit föla

Minket a

kedésben

lehet, ne

vény párt

tassatok e

mindenba

jobb épít

országos

dolog oll

Az istené

mint itt, z

szítunk!!

tosítsuk e

telen szer

mában L

kárpótl

az elemk

egyet tem

Pérez

Kisfaludy

barátja, f

szükségü

lök, hatás

dyé legne

élet szám

ifjak kép

szettanra